opportunè, quum animaduerteris id neutiquam membranã esse, sed potius lienis suo nigricante sanguine admodum turgidi substantiam: & non toti uteri superficiei adnasci, sed duntaxat tantæ superficiei uteri parti, quanta est ipsius inuolucri exterior superficies. [i] Secundum fœtus inuolucrum à farciminis imagine admodum eleganter ἀλλαντοειδὴς à ueteribus est appellatum, qui id secus ac Galenus uerè cognouerunt. Quum enim inter dissecandum extimum inuolucrum ab utero diuulsum est, aterq; & nigricans subuiridisq; sanguis ab illo profluxit, nullo'que alio fœtus inuolucro effracto, fœtus ab utero eximitur, is unà cum suis inuolucris farciminis alicuius, nõ quidè oblongi, & quod ex tenuibus formatur intestinis, sed breuis, & ex crassioribus intestinis formati, supraq; & infrà consuti, non autem laqueo tantum intercepti, imaginem exprimit. secundum enim inuolucrum intestino respondet: fœtus autem, & omnia quæ id inuolucrum amplectitur, intestino infartorum rationem obtinent. Est enim secundum hoc inuolucrum exacta membrana, uenulis quibusdam & arterijs intertexta, ad eum ferè modum, quo [k] adherens alba'ue oculi tunica illis donatur. Externa ipsius superficies tanta amplitudine, quantum est extimum fœtus inuolucrum, pertinacissimè illi connascitur, & uenulas suas arteriolasq; ab extimo fœtus inuolucro assumit: nullum enim uas immediatè ab utero in hanc membranam pertingit, etiam si externa ipsius superficies reliqua (quæ scilicet extimo non connascitur inuolucro) uterum contingat, sed non connascitur. Nullibi enim secundum hoc inuolucrum utero, nisi extimi inuolucri interuentu nectitur. Interior huius superficies ad amussim læuis est & humecta, neque alteri prorsus parti connascitur, nisi puncto quodam (ut ita dicam) intimo seu tertio fœtus inuolucro: atque is connexus, [l] umbilici uasorum ab extimo inuolucro per secundum & tertium ad umbilicum tendentium fit interuentu. In reliqua enim amplitudine secundum hoc inuolucrũ tertio nusquam adnascitur, & [m] inter secundum hoc & tertium inuolucrum fœtus urina colligitur. A' suprema enim fœtus uesicæ fundi regione [n] meatus quidam per umbilicum in cauitatem pertinet, quæ inter secundum & tertium consistit inuolucrum, atque is meatus fœtus urinam in illam amplitudinem defert, οὐραχὸς hinc appellatus, & mira industria in hoc à Natura formatus, ne fœtus urinam per uesicæ ceruicem reddens, illam corpori suo proximam tantisper dum nasceretur asseruaret, & eius acrimonia mordacitateq; mollis illa ac tenerula cutis erodatur ulceretur'ue: sed ut urina procul à fœtus cute eius urinarij meatus beneficio, inter secundum inuolucrum & tertium deduceretur, & ut mox de fœtus sudore quoque dicam, partus promptitudinem dum paulo ante egredientem fœtum profluit, & uteri ceruicem humectando emollit ampliat'que, plurimum iuuet. Galenus secundum inuolucrum quo ipse urinam contineri scribit, toto fœtui non obduci attestatur, sed duntaxat clunibus, & extremis partibus. qua in re tuum ipsius requiro iudicium: & hortor pariter, ut quum fœtum, si non humanum, saltem canis secas, ut mox atque extimum mihi appellatum fœtus inuolucrum ab utero distraxeris, fœtumq; & ipsius reliqua inuolucra manu contines, ut fœtum erigas, ac urinam deorsum uersus pedum regionem colligi intuearis, ac dein capite illum rursus declines, & animaduertas mox urinam uersus capitis regionem asseruari, illud'que membraneum inuolucrum quod ego descripsi, & utero undique (nisi ubi extimum inuolucrum obstat) dixi esse proximum, urinam continere, & neutiquam χορίον esse, quum nullas prorsus possideat uenas & arterias, ab ijs quæ ipsi nutritionis gratia, ut & cæteris membranis offeruntur, & hæ neutiquam ab utero immediatè procedunt, sed ab illis quæ crasso illo & lienoso fœtus inuolucro implicantes. Si enim hæc sedulò expenderis, hæc'que mea cum Galeni placitis ad sectionem contuleris, promptissimè dijudicabis, quàm reliqua Galeni de Fœtuum formatione & seminis natura constare possit sententia. [o] Tertium fœtus inuolucrum forma prorsus secundo respondet, sed minus est amplum, & longè tenuius. tenuissima enim (unde & χόριον dicitur) membrana est, alba quemadmodum & secundum inuolucrum, & uenulis pariter ac arterijs implicita, fœtui proximè & undecunque obducta. Huius exterior superficies prorsus lęuis & humecta est, neque ulli penitus parti adnascitur, nisi [p] uenarum arteriarumq; umbilicum petentium interuentu. hæ enim quum ab extimo inuolucro per secundum & tertium umbilicum adeunt, secundum inuolucrum primo committunt. Interior quoque tertij inuolucri superficies lęuis quoque & humecta est, fœtui nusquam nisi ad umbilicum, uasorum umbilici beneficio nexum. Inter hoc autem & fœtus cutem sudor copiosus continetur, qui fœtus est recrementum, ac ante partum non minus quàm fœtus urina profluens ceruicem uteri irrigando, fœtui faciliorem exitum parat. deinde fœtus cuti subflaua quædam & lutosa obducitur substantia, eius concoctionis (uti arbitramur) recrementum, quod in singularum partium enutritione fieri putamus. Venæ & arteriæ hoc inuolucrum implicantes ab umbilici uasis, quum illud permeant, principium mutuantur: quæ & si sint longè gracillimæ ac tenues, tamen

Secundum medium'ue fœtus inuolucrum.

Tertium fœtus inuolucrũ.

i 14. fig. 10 G, G. 2. lib. L, L. 3, 4. tab. O, O, P, P.

k 18 fi. cap. 14 li. 7 19.

l 3, 4 tab. 10 fig. N.

m 3 tab. 10 inter O, O & M, M.

n 2 fi. M. lib N.

o 3, 4 tab. fig. 30 M, M.

p 4 tab. 30 fig. N & L.

men inter dissecandum promptè occurrunt, quòd hæc membrana præ cæteris corporis membranis & tenuissima sit, & omnis prorsus adipis expers. Vnde etiam ipsa post partum apud quasdam nationes non inelegante exsiccata uesicæ modo seruatur, atque uulgò apud nostrates in masculis galea, in fœminis uitta, apud Italos uerò indusium fuisse persuasum habent: in hoc errantes, quòd omnibus pueris hanc membranam communem haud esse arbitrantur. Quod obstetricum inscitia fieri uideo, quæ interdum, & ut plurimum tertium inuolucrum simul cum secundo à fœtu abstrahunt, tunc illam suam camisiam non obseruantes. Aliquando uerò quum extimum inuolucrum utero adhuc in partu pertinacius adhæret, ipse'que fœtus antea prodit, tunc intimum ipsius inuolucrum capiti ipsius aut cruri, aut manui obductum absq; secundo inuolucro prodit: id'que tunc mulieres religiosè, & magna superstitio ne asseruant, neq; ab his modò, uerùm & ab occultis philosophis summopere expetitur. Quum interim pariter & intimũ & secundum possent semper matres æquè puerorũ nomine (uti charissimam meam matrem fecisse uideo) reponere, si extimum inuolucrum, aut lienosam illam substantiam à secundo inuolucro deradi mox curarent, & ablutas postmodum membranas fœno leuiter opplerent, uesicarum'que modo exsiccarent. Putauerim enim elegantius fore, si grandi iam puero mater illius offerret inuolucra, quàm quod ea simul cum fœtus urina, & sudore, & qui profluit tunc atro sanguine in cloacas reijci, aut in terram fodi curant. Quum cæteris uiuiparis animalibus ferè sit innatum, ut simul omnia quæ fœtum inuoluunt, deuorent, ac deglutiant, id quod in parturientibus canibus non iniucundè aliquando obseruaui. Porrò [q] quæ uenarum & arteriarum in umbilicum pertinentium sit series, in tertio libro qui uenis & arterijs dedicabatur, exequutus sum, quum uenam dicerem in iecur ferri, à qua priusquam in iecur absumitur, in canibus ramus in mesenterij centrum pertingit: [r] arterias autem secundum uesicæ fundi latera deorsum prorepere, atque in humiliores ramos arteriæ magnæ inseri, quos diffundit post magnam supra sacri ossis initium diuisionem. Quo'nam pacto autem hæc omnia ad amussim dissectione indagaturus sis, ubi mamillarum sermonem absoluero, ordinatim subiungam.

q 5 fi. F, G. K, L.

r fig. ca. 12 lib. 3 5.

DE MAMILLIS. CAPVT XVIII.

MAMILLARVM fabricam non aliter delineare licuit, quàm in dextro latere uigesimæquintæ figuræ eam exprimere conati fuimus.

[a] Non cõtinetur inter A, B, C, D 2 & 24 figu.

[b] 2 muscul. tab. 2.

MAMILLAE etiamsi peritonæo nulla ex parte [a] amplexentur, quum tamen fœtum ubi is in lucem prodijt, alant, atq; in organorum generationi subseruientium numerum recensendæ sint, hoc quoq; loco ipsarum fabricam opportunè prosequemur. Mamillarum itaque situs nulli non conspicuus est: super pectus enim ad ossis pectoris latera locantur, parti inferiori brachium pectori admouentis [b] musculi superstratæ. Verùm ut figura admodũ uariant, sic quoq; parem non semper sedem occupant. Ampliores enim mamillæ latiori firmantur basi, propendulæ uerò ac flaccidæ à naturali loco declinant: & quibusdam mulieribus uicinius ad pectoris medium inuicem accedunt, quibusdam autem (quod & pulcherrimum ducitur) inuicem recedunt, thoracisq; lateribus magis appropinquant. Forma illis penè propria, semiglobum refert: quippe exteriùs rotundæ, gibbæq; sunt, papillã (quæ Græcis θῆλαι appellatur) instar processus obtinentes: intus uerò seu posteriùs, quà pectus spectant, leuiter admodum sinuantur, secundùm pectoris gibbum planè & amplæ basi commissæ. Mamillarum moles quum à brachium pectori adducente musculo abscedit, quà illæ potissimùm dependent, ampliores quàm in medio ductu euadunt, ut plerisque fœminis simul in basi, & in ipsarum extremitate ampliores ob concidentem ipsarum substantiam uisantur. Porrò substantia qua constant glandulosa est, multo adipe abundans, & uenis paucisq; admodum arterijs & neruis intertexta. Nerui quidem semper ijdem in mamillas pertingunt, ac sibi perpetuò similes sunt: uenæ autem & arteriæ crassitie & contento humore admodum pro mamillarum mole, & quo tunc funguntur munere differunt. In glandularum forma, substantia, multitudine & situ multo maior singulis temporibus est differentia. Viris nanque multis nullæ ac perquàm paucissimæ eædemq; aridæ sunt glandulæ, uti etiam admodum puellis. Alijs autem frequentes extuberantesq; adsunt, duritia, & mollitie, ac forma uariantes. Iuuenculæ enim quibus iam mamillæ in molem attolluntur, generationiq; aptæ fiunt, harum glandularum obtinent copiam, sed inuicem compactarum & durarum, nulloq; lacteo humo-

Mamillarũ situs.

Forma.

Substantia.